

Tranås/Jönköping 28 maj 2012

MOTION till fullmäktige i Jönköpings landsting

Äldrevårdscentral, en ny organisationsform

BAKGRUND

Vi som bor i Sverige blir allt äldre. Medellivslängden har ökat avsevärt sedan 1960, då medellivslängden för kvinnor var 75 år och idag är 83 – 84 år. Medellivslängden är några år lägre för mannen men ökar på samma sätt. Det betyder att vid pensionsåldern 65 år (eller 67 år) har vi i medeltal många år kvar att leva, år att leva och vara aktiv, deltaga i samhället. Så småningom minskar kraften och sjukdomar kan tillstöta och vårt behov av stöd och hjälp ökar. Många av oss vill bo hemma och klara sig själv i det längsta. Ur samhällets synpunkt är det bra med äldre som är aktiva, som kan stödja sina barn eller barnbarn. Kanske verka ideellt eller i liten eller större omfattning fortfarande finnas i lönearbete. Problemet ur samhällets synpunkt är att befolkningspyramiden inte längre är en pyramid utan närmast en stående rektangel där basen inte är bredare än bredden vid 70 år. Det betyder att de som är lönearbetsåldern 25 år – 65 år har att försörja en allt större grupp pensionärer. När den här gruppen pensionärer inte längre är vitala utan sjuka krävs stora, ja mycket stora och dyra vårdinsatser. Det krävs pengar och människor; människor med händer att lyfta, att mata och att smeka.

Man kan göra en något schematisk indelning av äldregruppen nämligen:

- A. yngre – äldre
- B. äldre – äldre

A. yngre – äldre 65-80 år, är dessa ofta friska och klarar sig bra i samhället. För denna grupp bör man satsa på förebyggande insatser att bevara hälsan.

B. äldre – äldre, i denna kommer organsvikt och sjukdomar. Över tiden kan man få insufficienser inom olika organsystem och så kallade multisjuka.

Dessa multisjuka behöver stora insatser av sjukvård och boendestöd, detta kostar pengar och mänskliga insatser. Det är dyrt men måste ske i ett civiliserat humant samhälle.

EN IDÉ

När samhället ställs inför utmaningar av olika slag, det kan vara tuberkulosen i början på 1900-talet, det kan vara hjärt- kärlsjukdomarna med frekventa dödsfall av framförallt män i 45-50 års åldern och mödradödlighet och barnadödlighet på grund av tidiga sjukdomar, krävs en noggrann analys och ett systemtänkande.

Kan man genom en samlad insats baserad på kunskap senarelägga och eventuellt minimera sjukdomshändelser hos gruppen äldre – äldre som är multisjuka?

Barnavårdscentraler har ju tillkommit för att stödja hälsoutveckling hos barn, observera och hantera avvikelser.

EN **ÄLDREVÅRDSCENTRAL** skulle kunna arbeta på liknande sätt. Alla äldre (≥ 75 år) skulle erbjudas kontakt med *äldrevårdscentralen* = ÄVC, där hälsfaktorer kartläggs och hälsostatus noteras. Allt med största respekt för individens integritet. *Äldrevårdscentralen* känner till alla äldre i denna grupp. Kontakten fortsätter sedan upp genom åren. All läkemedelshantering hos gruppen äldre – äldre sköts i princip via *äldrevårdscentralen*.

En *äldrevårdscentral* finns i varje kommun och kan organisatoriskt höra till Primärvården.

En geriatr förestår varje *äldrevårdscentral* och det är landstinget som är huvudman. Geriatern har också ett team runt sig i form av minst en sjuksköterska och en kurator. Ingenting hindrar att primärkommunen står för någon personresurs, socionom med samordnande uppgifter.

Till *äldrevårdscentralen* kan också sjukvårdspersonal kopplas.

PROCESS OCH FÖRSLAG

Tanken med *äldrevårdscentralen* är att man genom ett systematiskt arbete med gruppen äldre och då speciellt äldre – äldre, kan arbeta mer preventivt men också terapeutiskt på ett sådant sätt att dyr och längre sjukvård för multistjuka minimeras.

Att införa *äldrevårdscentraler* kräver en avsevärd såväl personell som ekonomisk insats och måste därför ske stegvis. Det torde vara lämpligt att börja med två *äldrevårdscentraler* exempelvis en i Jönköping och en i mindre kommun.

Utifrån vad som ovan redovisas föreslår Folkpartiet:

att landstinget rekryterar en geriatr till Jönköpings läns landsting för att bygga *äldrevårdscentraler* – Jönköpingsmodellen för äldres hälso- och sjukvård.

Bernt Svensson
FOLKPARTIET